

ZADATAK: UČINITI UNIJU JAČOM I OTPORNIJOM NA KRIZE

Uvrijeme kada se strahuje od mogućeg kraha eurozone zbog grčke krize, i kada Velika Britanija predlaže reforme EU bez kojih više ne želi ostati član, vode Europske unije, uz snažni poticaj Njemačke i Francuske, promiču ne samo nastavak već i ubrzanje procesa dubljih integracija unutar Europske unije s eurozonom kao okosnicom. To bi uključivalo i posebnu zajedničku riznicu, zajednički minimalni socijalni prag, minimalnu plaću u cijelom bloku, posebna tijela u Europskom parlamentu. Hrvatska kao nova članica EU trebala bi ući u eurozonu, ali u ovom trenutku je neizvjesno kako će se taj proces odvijati i hoće li i kada Hrvatska uhvatiti korak s dubljim integracijama koje se očigledno nastavljaju, bez obzira na nesigurnost samo eurozone.

Pet "EU predsjednika", odnosno šef Europskog vijeća Donald Tusk, predsjednik Europske komisije Jean Claude Juncker, Europskog parlamenta Martin Schulz, Europske središnje banke Mario Draghi i predsjednik Eurogrupe Jeroen Dijsselbloem, sastavili su zajednički izvještaj o dovršetku stvaranja Europske ekonomske i monetarne unije. Taj je dokument već dobio potporu Europskog parlamenta, o njemu su razgovarali i šefovi država ili vlada na summitu u Bruxellesu. Jasno je u izvještaju da u velikoj mjeri uvažava ideje koje su nedavno iznijeli u zajedničkom tekstu ministri ekonomija Njemačke i Francuske koji kažu da se ne može više čekati.

Kriza kao poticaj

Analitičari su upozorili Britance da "prate pažljivo što se događa" jer ovaj prijedlog je u suprotnosti s onime za što se Britanci zalažu. Dok David Cameron želi smanjenje nekih ovlasti koje sada imaju zajednička tijela Europske unije, vraćanje nekih ovlasti nacionalnim vladama, Juncker u suradnji s predsjednicima ostalih EU institucija zagovara mjere za čiju provedbu će svakako trebati dodatno prebacivati dio suvereniteta na zajedničke institucije. Kriza se u izvještaju uglavnom spominje kao poticaj za dodatne mjere kao bi iz nje EU izašla još čvršća i boje pripremljena za suočavanje sa sličnim izazovima ubuduće.

Valdis Dombrovskis, potpredsjednik Europske komisije zadužen za euro, aktivno je ovih dana promovirao izvještaj pet predsjednika i pozive za dublju integraciju unutar EU.

Dombrovskis je zastupnicima Europskog parlamenta pojasnio kako je cilj ubrzati konvergenciju unutar eurozone, čime će se smanjiti nejednakost, ali prema višem standardu, a ne nižem.

Cilj dovršetka stvaranja Europske ekonomske i monetarne unije bi se trebao ostvariti do 2025. godine. Taj proces u sljedećih deset godina namijenjen je eurozoni, ali, kako

Predsjednik Europske središnje banke Mario Draghi i predsjednik Europske komisije Jean Claude Juncker

Kako će izgledati Europska unija 2025.

Pet predsjednika EU, Tusk, Juncker, Schulz, Draghi i Dijsselbloem, sastavili su izvještaj o dovršetku stvaranja ekonomske i monetarne unije. Iz Bruxellesa Augustin Palokaj

su naglasili i autori izvještaja, ostaje otvoren i za druge države članice Europske unije. Cilj bi se trebao ostvariti u tri faze, a prva bi bila u sljedećih dvije godine bez potrebe mijenjanja postojećih ugovora.

Prvo bi se trebao postići napredak prema stvarnoj ekonomskoj uniji kako bi se osiguralo da svako gospodarstvo posjeduje strukturne sposobnosti za napredak unutar

monetarne unije. Drugi napredak trebao bi se ići prema financijskoj uniji koja bi jamčila sigurnosti eura kao zajedničke valute i podjelu rizika s privatnim sektorom. Treći je napredak prema fiskalnoj uniji kako bi se osigurala fiskalna stabilnost i održivost, i na kraju politička unija koja bi bila temelj za sve ostalo i pružila institucionalni okvir i demokratski legitimitet.

Izvještaj naglašava da EU izlazi iz najteže financijske i gospodarske krize u zadnjih nekoliko desetljeća, da su i EU i nacionalne vlade morale poduzeti brze i teške izvanredne mjere kako bi stabilizirali ekonomije i zaštitili sve ono što je postignuto tijekom procesa europskih integracija. Oni zaključuju da je rezultat svih napora to što je sačuvan integritet eurozone, a zajedničko tržište ostalo snažno. Ali upravo iz krize se izvlači lekcija da se EU mora bolje pripremiti za slične izazove jer se održivi rast i povjerenje u tržište ne može osigurati brzim i jednokratnim mjerama. Zajednička tijela bi imala puno veću mogućnost intervencije u proračune država članica nego što imaju sada, a provedba preuzetih obveza bila bi uvjet za dobivanje sredstava u slučaju financijskih šokova.

"Današnja Europska ekonomska i monetarna unija (EMU) izgleda kao kuća koja je

građena kroz desetljeća, ali je samo djelomično dovršena. Sada je krajnje vrijeme da se pojačaju sami temelji i da EMU pretvorimo u ono što je i trebao biti; mjesto prosperiteta zasnovanog na uravnoteženom gospodarskom rastu, stabilnim cijenama, konkurentnom socijalnom tržišnom ekonomijom koja ima cilj punu zaposlenost i socijalni progres. Da bismo to postigli trebaju nam dodatni koraci za dovršetak EMU-a", poručili su glavni predsjednici pet EU institucija.

Promjena ugovora

Kako je Europska unija pravno složen mehanizam, dalje produbljivanje integracija će ovisiti i od onoga što dopuštaju a što ne postojeći temeljni ugovori. Zagovornici dovršetka procesa dubljih integracija smatraju da se u prvoj dvogodišnjoj fazi dosta toga može postići bez potrebe za promjenama ugovora EU. Svjesni su da je izuzetno teško, na granici nemogućeg, promijeniti ugovor EU, jer se moraju složiti sve države članice a to prihvatiti nacionalni parlamenti. Da je teško promijeniti ugovor poručuju i Britancima koji traže reforme EU u suprotnom pravcu, prema smanjenju ovlasti zajedničkih institucija i vraćanju nekih ovlasti nacionalnim vlastima.

Europska komisija ozbiljni shvaća i Davida Camerona i budući referendum o ostanku ili ne ove države u EU. Upravo ovih dana Europska komisija je osnovala posebnu radnu skupinu koja će se baviti pitanjem Velike Britanije, a na čelo te skupine je postavljen jedan od najiskusnijih EU birokrata, direktor opće uprave Jonathan Faull.

Prema sadašnjim ugovorima EU, nove države članice nemaju mogućnost izbora već moraju postati i članice eurozone i uvesti euro kao zajedničku valutu. To znači da i Hrvatska treba pratiti razvoj događaja u eurozoni i pripremiti se da se što bolje uklopi u Ekonomsku i monetarnu uniju. S time se slažu i Tonino Picula i Andrej Plenković, hrvatski zastupnici u Europskom parlamentu koji gotovo dva deset godina prate procese u Europskoj uniji.

"Budući da je hrvatska ekonomija iznimno povezana s ekonomijama eurozone, uvođenje eura kao druge najvažnije globalne valute pozitivno će utjecati na povećanje konkurentnosti našeg gospodarstva. Ugovorom o pristupanju EU, Hrvatska se obvezala pristupiti Ekonomskoj i monetarnoj uniji te će to i učiniti kada naše gospodarstvo bude spremno, odnosno kada budu ispunjeni konvergencijski kriteriji koji se odnose na

inflaciju, proračunski deficit, javni dug, stabilnost tečaja i dugoročne kamatne stope. U našem je interesu da to bude što ranije", kaže Plenković.

Zastupnik Tonino Picula posebno važnim smatra zalažanje Europskog parlamenta za zadržavanje socijalne dimenzije definiranjem minimalne plaće, poticanje efikasne borbe protiv utaje poreza, ali ono što je posebno zanimljivo, predlažu ukidanje ozloglašene Trojke i njenu zamjenu efikasnijim modelom. Picula predviđa da sada mogu rasti dileme o budućem odnosu između eurozone i jedinstvenog tržišta jer su sve članice dio jedinstvenog tržišta, ali nisu sve u eurozoni.

Analiza napretka

"Što se tiče budućnosti Hrvatske unutar ili izvan monetarne unije, to je odluka koju ćemo donijeti tek onda kada ispunimo zahtjevan set kriterija te je nezahvalno spekulirati o vremenskim rokovima. Mišljenja sam da će eventualno ispunjenje kriterija biti najbolji stres-test da li smo spremni za ovaj korak. Ako u tome uspijemo ne vidim razloga da se ne pridružimo novoj, nadam se, poboljšanoj monetarnoj uniji", kaže Picula.

Već za dvije godine Europska komisija će napraviti analizu napretka prema dovršetku stvaranja Europske ekonomske i monetarne unije kako bi se nakon toga postavile ostale faze do potpune realizacije projekta koji će, vjeruju, učiniti EU jačom i otpornijom na krize.